

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul prezentului act normativ

LEGE

pentru aprobarea Ordonanței de urgență

pentru modificarea și completarea Legii nr.221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 și pentru suspendarea aplicării unor dispoziții din titlul VII al Legii nr.247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

A. – Statul a acordat o serie de drepturi persoanelor persecutate din motive politice prin Decretul-Lege nr.118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, precum și celor cărora li s-a recunoscut calitatea de luptător în rezistența anticomunistă în condițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.214/1999 privind acordarea calității de luptător în rezistența anticomunistă persoanelor condamnate pentru infracțiuni săvârșite din motive politice, precum și persoanelor împotriva cărora au fost dispuse, din motive politice, măsuri administrative abuzive, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.568/2001, cu modificările și completările ulterioare.

Prin Legea nr.221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, instanțele de judecată sunt învestite cu competența de a acorda despăgubiri morale victimelor totalitarismului comunist pentru prejudiciul moral suferit, dacă se apreciază, în urma examinării tuturor circumstanțelor cauzelor, că reparația obținută prin efectul Decretului-Lege nr.118/1990, republicat, cu modificările și completările ulterioare, și al Ordonanței de urgență a Guvernului nr.214/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.568/2001, cu modificările și completările ulterioare, nu este suficientă, precum și în cazul în care nu au fost acordate drepturi de natura celor anterior enunțate.

Prin art.5 alin.(1) lit.a) din Legea nr.221/2009 nu se realizează un tratament juridic unitar pentru persoanele care au suferit condamnări cu caracter politic sau măsuri administrative asimilate acestora, întrucât se produce o inechitate socială a reparației acordate cu titlu de prejudiciu moral pentru aceeași categorie de beneficiari, în condiții similare pentru condamnări, calificate de legiuitor ca având caracter politic.

Cuantumul daunelor morale se stabilește raportat la beneficiarul direct al despăgubirilor și prin apreciere, ca urmare a aplicării de către instanțele de judecată a criteriilor referitoare la: perioada în care persoanele care au suferit condamnări cu caracter politic au fost supuse măsurii privative de libertate, consecințele negative suferite de cei în cauză, în plan fizic și psihic, importanța valorilor lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori, intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării, măsura în care le-a fost afectată situația familială, profesională și socială.

Totodată, în cuantificarea prejudiciului moral, se ține seama și de măsurile reparatorii deja acordate persoanelor în cauză în temeiul Decretului-Lege nr.118/1990 republicat, cu modificările și completările ulterioare, și al Ordonanței de urgență a Guvernului nr.214/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.568/2001, cu modificările și completările ulterioare, reparațiile suplimentare cu caracter pecuniar putând fi acordate numai dacă nu au fost suficiente în raport cu suferința deosebită resimțită de persoanele care au fost victimele unor condamnări cu caracter politic.

Menționăm că din informațiile Ministerului Finanțelor Publice în niciunul dintre dosarele având ca obiect cereri formulate în temeiul Legii nr.221/2009 nu au fost pronunțate hotărâri judecătorești irevocabile.

Incontestabil că privarea de libertate, ca urmare a unei condamnări cu caracter politic, a adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei care a fost supusă la o astfel de măsură, însă recunoașterea prin lege a posibilității acordării unor măsuri reparatorii cu caracter pecuniar pentru prejudiciul moral suferit nu trebuie interpretată în sensul stabilirii unor sume exorbitante fără corespondent în realitate, scopul urmărit de legiuitor fiind în principal acela de a reabilita de drept persoanele ale căror condamnări de natură politică își produc în continuare efectele și în subsidiar de a acorda măsuri reparatorii cu caracter simbolic, care să poată fi obținute de persoanele îndreptățite cu un efort minim.

De principiu, suma de bani stabilită cu titlu de daune morale are drept scop, nu

atât de a repune victima într-o situație similară cu cea avută anterior, cât de a-i procura satisfacții de ordin moral susceptibile de a înlocui valoarea de care a fost privată, prezentând relevanță în cuantificare perioada îndelungată de timp scursă de la data producerii prejudiciului și până în prezent și faptul că însăși înlăturarea prin lege a efectelor hotărârilor judecătorești de condamnare cu caracter politic constituie o satisfacție rezonabilă.

Referitor la daunele morale în general, sub aspectul cuantumului, statutând în echitate, astfel cum este prevăzut acest principiu prin art.41 din Convenția C.E.D.O., Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin jurisprudența sa constantă, în raport de circumstanțele cauzei, a adoptat o poziție moderată prin acordarea unor sume rezonabile, cu titlu de reparație morală, în majoritatea cazurilor acestea fiind cuantificate sub nivelul de 10.000 euro (cu titlu de exemplu, invocăm cauza Crișan prin care s-au acordat despăgubiri morale în cuantum de 4.000 euro, cauza Baber – 5.000 euro, cauza Konolos – 3.000 euro, cauza Țară Lungă – 10.000 euro).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a acordat unui reclamant ca sumă maximă 40.000 euro, aceasta fiind atât cu titlu de daune morale cât și cu titlu de daune materiale.

La elaborarea acestui proiect, cu privire la modificarea Legii nr.221/2009 a fost consultat și Agentul Guvernamental pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care funcționează în structura Ministerului Afacerilor Externe.

Intervenția legislativă de **urgență** este justificată de necesitatea reglementării unor criterii de acordare a despăgubirilor morale de natură să instituie un regim echitabil în acordarea despăgubirilor privind condamnările cu caracter politic, pronunțate în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, având în vedere dificultatea de evaluare a prejudiciului moral suferit.

Având în vedere că nu se cunoaște cuantumul despăgubirilor ce pot fi acordate persoanelor îndreptățite, **situația extraordinară** este determinată de riscul imposibilității menținerii echilibrului bugetar, ca urmare a punerii în executare a hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile, având ca obiect acordarea unor despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit prin condamnare, stabilite în baza Legii nr.221/2009.

B. – În prezent, prin Titlul VII - "Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv" din Legea nr. 247/2005 *privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente*, s-au reglementat sursele de finanțare, cuantumul și procedura de acordare a despăgubirilor aferente imobilelor care nu pot fi restituite în natură, rezultate din aplicarea Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România, cu modificările și completările ulterioare, aprobată cu modificări și completări

prin Legea nr. 501/2002, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/1999 privind restituirea unor bunuri imobile care au aparținut comunităților cetățenilor aparținând minorităților naționale din România, aprobată cu modificări prin Legea nr. 66/2004, cu modificările ulterioare.

Dispozițiile acestui titlu sunt aplicabile și despăgubirilor propuse prin decizia motivată a conducătorului instituției publice implicate în privatizare sau, după caz, prin ordinul ministrului finanțelor publice, în temeiul art. 32 alin. (3) din Legea nr. 10/2001.

De asemenea, despăgubirile acordate în baza Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, cu modificările și completările ulterioare, urmează procedura și se supun dispozițiilor privind acordarea despăgubirilor din Legea nr. 247/2005.

În acest sens, în Legea nr. 247/2005 se prevede că titlurile de despăgubire sunt certificate emise de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor, în numele și pe seama statului român, care încorporează drepturile de creanță ale deținătorilor asupra statului român, corespunzător despăgubirilor acordate potrivit prezentei legi și care urmează a fi valorificate prin conversia lor în acțiuni emise de Fondul "Proprietatea" și/sau, după caz, în funcție de opțiunea titularului ori a titularilor înscrși în acestea, **prin preschimbarea lor contra titluri de plată**, în limitele și condițiile prevăzute în prezenta lege.

Titlurile de plată sunt certificate emise de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, în numele și pe seama statului român, care încorporează drepturile de creanță ale deținătorilor asupra statului român, de a primi, în numerar o sumă de maxim 500.000 lei. Sumele aferente despăgubirilor în numerar se plătesc în două tranșe, pe parcursul a doi ani, calculați cu începere de la data emiterii titlului de plată, până la concurența sumei de 500.000 lei, chiar dacă valoarea titlurilor de despăgubire depășește această sumă.

2. Schimbări preconizate

A. – Prin prezentul proiect se urmărește reglementarea unor măsuri pentru instituirea unui regim echitabil în acordarea despăgubirilor privind condamnările cu caracter politic, pronunțate în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989.

Aceste reglementări vizează stabilirea cuantumului despăgubirilor, acordate în temeiul art. 5 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 221/2009, de până la:

1) 10.000 de euro pentru persoana care a suferit condamnarea cu caracter politic în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 sau care a făcut obiectul unor măsuri administrative cu caracter politic;

- 2) 5.000 de euro pentru soțul/soția și descendenții de gradul I;
- 3) 2.500 de euro pentru descendenții de gradul al II-lea.

Totodată, la stabilirea cuantumului despăgubirilor prevăzute la alin.(1), instanța judecătorească va lua în considerare durata pedepsei privative de libertate, perioada de timp scursă de la condamnare și de consecințele negative produse în plan fizic, psihic și social, precum și măsurile reparatorii deja acordate în temeiul Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, și al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 214/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 568/2001, cu modificările și completările ulterioare.

Având în vedere că, potrivit jurisprudenței sale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a acordat cu titlu de reparație morală despăgubiri în medie de până la 10.000 de euro, iar sume mai mari au fost acordate atât cu titlu de daune morale cât și cu titlu de daune materiale, iar prin proiectul de ordonanță de urgență se realizează plafonarea daunelor morale nu și a celor materiale, luându-se în considerare și faptul că din anul 1990 persoanele respective beneficiază de o serie de drepturi acordate prin legi speciale, plafonarea daunelor morale se justifică și din perspectiva alinierii la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Întrucât până la acest moment au fost înregistrate pe rolul instanțelor de judecată un număr de 7410 acțiuni, urgența reglementării unor măsuri pentru instituirea unui regim echitabil în acordarea despăgubirilor privind condamnările cu caracter politic, pronunțate în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 este dată de impactul semnificativ asupra bugetului de stat, care generează implicații financiare suplimentare asupra cheltuielilor bugetului de stat, pe care îl va avea plata despăgubirilor pentru prejudiciul moral suferit prin condamnare, stabilite în baza Legii nr.221/2009,

B. – De asemenea, prin acest proiect de ordonanță de urgență se suspendă pentru o perioadă de doi ani emiterea titlurilor de plată, valorificarea titlurilor de despăgubire emise de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor urmând a se realiza doar prin conversia în acțiuni la Fondul „Proprietatea”, corespunzător opțiunii formulate.

Această măsură este dispusă avându-se în vedere că valorificarea titlurilor de despăgubire prin preschimbarea lor contra titlurilor de plată a fost o măsură necesară întrucât S.C. „Fondul Proprietatea” S.A. nu era o societate pe deplin funcțională, iar valorificarea titlurilor de despăgubire prin conversia lor în acțiuni emise de această societate ar fi necesitat un timp de așteptare până când persoanele îndreptățite să poată beneficia de despăgubirea cuvenită.

Sursa de finanțare a despăgubirilor acordate în baza titlurilor de plată este asigurată din dividendele acordate de S.C. „Fondul Proprietatea” S.A. pentru acțiunile deținute de statul român și, în completare de la bugetul de stat.

Întrucât la acest moment cadrul legal incident a fost îmbunătățit, adoptându-se actele

normative și încheindu-se actele administrative necesare pentru asigurarea funcționalității S.C. „Fondul Proprietatea” S.A. și având în vedere actualul context economic, caracterizat de constrângerile bugetare, se impune ca acordarea despăgubirilor prevăzute de Legea nr.247/2005 să se realizeze exclusiv prin acordarea de acțiuni la S.C. „Fondul Proprietatea” S.A..

3. Alte informații

Nepromovarea prezentei ordonanțe de urgență ar avea drept consecință imposibilitatea menținerii echilibrului bugetar.

Secțiunea a 3-a Impactul socio-economic al prezentului act normativ

1. Impactul macroeconomic

2. Impactul asupra mediului de afaceri

3. Impactul social

4. Impactul asupra mediului

5. Alte informații

Secțiunea a 4-a Impactul financiar asupra bugetului consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

- mii lei -

Indicatori	Anul curen t	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
1	2	3	4	5	6	7
Impact financiar, plus/minus	5.647	5.584	4.084	4.000		

Secțiunea a 5-a
Efectele prezentului act normativ asupra legislației în vigoare

1. Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ:

a) acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ;

-se modifică *Legea nr.221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989*

- se suspendă aplicarea unor dispoziții din titlul VII al Legii nr.247/2005 *privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente*

b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.

2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare

3. Măsuri normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare

4. Hotărâri ale Curții Europene de Justiție a Uniunii Europene

6. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente

6. Alte informații

Secțiunea a 6-a
Consultările efectuate în vederea elaborării prezentului act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, instituite de cercetare și alte organisme implicate

2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ

3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr.521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative

4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea comisiilor interministeriale permanente

5. Informații privind avizarea de către:

- a) Consiliul Legislativ a avizat favorabil prezentul act normativ cu avizul nr. 831/29.06.2010
- b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
- c) Consiliul Economic și Social
- d) Consiliul Concurenței
- e) Curtea de Conturi

Secțiunea a 7-a
Activități de informare publică privind elaborarea
și implementarea prezentului act normativ

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Au fost respectate dispozițiile Legii nr.52/2003 privind transparența decizională.

2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

3. Alte informații

Secțiunea a 8-a
Măsuri de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente

2. Alte informații

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege anexat, în vederea aprobării Ordonanței de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Legii nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 și pentru suspendarea aplicării unor dispoziții din titlul VII al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

